

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 250/06-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. marca 2007 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta o sťažnosti I. M., P., zastúpeného advokátkou JUDr. M. L., D., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 8 C 74/91 (pôvodne vedenom Okresným súdom Bratislava – vidiek pod sp. zn. 8 C 74/91) takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo I. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 8 C 74/91 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava III p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 8 C 74/91 konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. I. M. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 32 694 Sk (slovom tridsaťdvatisícšesťstodevät'desiatštyri slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. I. M. p r i z n á v a úhradu trov právneho zastúpenia v sume 5 760 Sk (slovom päťtisícšesťdesiat slovenských korún), ktorú je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť na účet jeho advokátky JUDr. M. L., D., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 23. augusta 2006 č. k. I. ÚS 250/06-15 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť I. M., P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. M. L., D., ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 8 C 74/91 (pôvodne vedenom Okresným súdom Bratislava – vidiek pod sp. zn. 8 C 74/91).

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol: „(...) *Návrh načatie konania vo veci proti žalovanej D. V. (...) o zaplatenie sumy 32.694,- Kčs som podal začiatkom roku 1991 na Okresný súd Bratislava – vidiek. (...) V priebehu roku 1991 sa uskutočnilo niekoľko súdnych pojednávaní a posledné v decembri roku 1991, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, ktorým bola žalovanej D. V. uložená povinnosť zaplatiť mi sumu 32.694,- Kčs. Do dnešného dňa mi však nebol doručený písomne vyhotovený rozsudok v tejto veci, takže vec nie je do dnešného dňa právoplatne skončená.*

Listom zo dňa 7. 7. 2000 som žiadal Okresný súd Bratislava III. v Bratislave o urýchlené zaslanie rozsudku v tejto veci (č. k. 8 C 74/91). Na tento list som nedostal žiadnu odpoveď.

Listom zo dňa 30. 3. 2004 (...) som žiadal Okresný súd Bratislava III. v Bratislave o urýchlené zaslanie Rozsudku vo veci 8 C 74/91. Ani na tento list som nedostal žiadnu odpoveď.

Listom zo dňa 29. 11. 2004 označeným ako sťažnosť som žiadal predsedu Okresného súdu Bratislava III. o zaslanie predmetného rozsudku (...). Na tento list som nedostal žiadnu odpoveď a ani rozsudok 8 C 74/91 mi do dnešného dňa nebol doručený.“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Okresný súd Bratislava III. porušil právo I. M. na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 prvej vete Ústavy SR.

Okresnému súdu Bratislava III. prikazuje, aby v konaní navrhovateľa I. M. c/a D. V. o zaplatenie sumy 32.694,- Sk vedenom pod číslom 8 C 74/91 vydal písomné vyhotovenie rozsudku.

I. M. priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 32.694,- Sk, ktoré mu je Okresný súd Bratislava III. v Bratislave povinný vyplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Okresný súd Bratislava III. v Bratislave je povinný uhradiť I. M. do 5 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia trovy konania vo výške 5.760,- Sk (2 úkony á 2.730,- Sk + 2 x 150,- Sk paušál) na účet advokátky JUDr. M. L. (...).“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania. Za okresný súd sa pred prijatím sťažnosti na ďalšie konanie vyjadril k veci jeho predseda listom sp. zn. Spr. 3239/2006 z 28. júla 2006 a po prijatí sťažnosti listom sp. zn. Spr. 3868/2006 z 20. novembra 2006. Právna zástupkyňa sťažovateľa na výzvu ústavného súdu, aby zaujala stanovisko k vyjadreniam predsedu okresného súdu, reagovala listom z 30. januára 2007, v ktorom oznámila iba skutočnosť, že netrvá „na ústnom pojednávaní o prijatej sťažnosti“.

2.1 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení z 28. júla 2006 okrem iného uviedol:

„Štetním som zistil, že spis 8 C 74/91 bol spisom Okresného súdu Bratislava - vidiek. Okresný súd Bratislava - vidiek zanikol dňom 31. 12. 1996. Právnym nástupcom Okresného súdu Bratislava vidiek sa stal Okresný súd Bratislava III. Všetky spisy, ktoré boli nevybavené, postupne prevzal Okresný súd Bratislava III s tým, že uvedené spisy dostávali nové spisové značky a to tak, že pred pôvodnú spisovú značku sa doplnil symbol V-2. Uvedený spis však nebol prevzatý Okresným súdom Bratislava III. Z registračných pomôcok Okresného súdu Bratislava - vidiek, ktoré archivuje tunajší súd som zistil, že spis 8C 74/91 bol vedený a v registri nie je vyznačený ako právoplatne skončený. Podľa poslednej úpravy vedúcej kancelárie bol spis pripojený k Spr. 1614/91 vtedy predsedovi Okresného súdu Bratislava - vidiek. Ďalej zo zápisov v registri som zistil, že vo veci malo byť dňa 29. 11. 1991 vydané rozhodnutie.

V archíve Okresného súdu Bratislava III sa nenachádza ani Spr. bývalého Okresného súdu Bratislava - vidiek Spr. 1614/91, ku ktorému podľa posledného zápisu v registri mal byť uvedený spis pripojený. Zákonná sudkyňa, ktorá vec vybavovala JUDr. K. prestala vykonávať funkciu sudkyne dňom 31. 3. 1993.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti som dal pokyn, aby bol vyhotovený náhradný obal spisu sp. zn. V-2 8 C 74/91 a náhodným výberom bol určený zákonný sudca. Spis bol pridelený JUDr. D. V. sudkyňi Okresného súdu Bratislava III, ktorá začne vykonávať rekonštrukciu spisu. (...)“

V liste z 20. novembra predseda okresného súdu uviedol: *„(...) oznamujem, že netrvám na ústnom pojednávaní o prijatej sťažnosti.*

Ku svojmu vyjadreniu zo dňa 28. 7. 2006 Spr. 3239/06 nemám čo doplniť.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Jej

prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

4. V tejto veci pôvodne prijímal sťažnosť I. senát ústavného súdu, pretože v roku 2006 a v roku 2007 v súlade s rozvrhom práce na tieto roky bol sudca spravodajca Juraj Horváth členom I. senátu ústavného súdu. Plénum ústavného súdu 28. februára 2007 Rozvrhom práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2007 sp. zn. Spr 140/07 rozhodlo, že s účinnosťou od 28. februára 2007 sa sudca spravodajca Juraj Horváth stal členom II. senátu ústavného súdu. Plénum ústavného súdu zároveň rozhodlo, že veci, v ktorých je sudcom spravodajcom Juraj Horváth, sa prerokujú v II. senáte ústavného súdu. Z tohto dôvodu sa táto vec prerokovala a rozhodla vo veci samej v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Zo sťažnosti, jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. V-2 8 C 74/91:

- 2. máj 1991 – sťažovateľ podal okresnému súdu návrh o zaplatenie sumy 32 694 Sk proti odporkyni D. V.,
- 22. máj 1991, 14. jún 1991, 10. júl 1991, 14. august 1991, 13. september 1991 a 6. november 1991 – vo veci sa uskutočnili pojednávania,
- 29. november 1991 – okresný súd na pojednávaní vo veci rozhodol rozsudkom,
- 26. júl 2006 – zákonný sudca úpravou nariadil rekonštrukciu spisu prostredníctvom vyššieho súdneho úradníka.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. V-2-8 C 74/91, predmetom ktorého je nárok na zaplatenie finančnej čiastky, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho

orgánu. Priznanie práva ne prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05, I. ÚS 232/06).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci ústavný súd konštatuje, že v tomto prípade doterajšia dĺžka napadnutého konania nebola závislá od zložitosti veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa, ústavný súd nezistil podiel sťažovateľa na doterajšej celkovej dĺžke konania.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a v tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že konanie vedené okresným súdom sa začalo už 2. mája 1991 a do dňa rozhodovania ústavného súdu nie je ani právoplatne skončené.

Celková doba nečinnosti okresného súdu ustálená ústavným súdom je teda viac ako 13,5 roka.

Jurisdikcia ústavného súdu („rationae temporis“) sa vzťahuje na obdobie po 15. februári 1993. Ústavný súd preto napadnuté konanie okresného súdu posudzoval (najmä pokiaľ ide o správanie sťažovateľa ako účastníka konania a spôsob, akým v konaní postupoval okresný súd) v období po 15. februári 1993. V rámci posúdenia základnej otázky - či sa vec sťažovateľa prerokovala na okresnom súde bez zbytočných priet'ahov - však

ústavný súd vychádzajúc zo svojej judikatúry (I. ÚS 157/02, IV. ÚS 148/03, III. ÚS 49/04) prihliadal aj na deň začatia konania a obdobie, ktoré v konaní uplynulo do 15. februára 1993, t. j. v danom prípade viac ako 1 rok a 9 mesiacov.

Uvedené obdobie nečinnosti okresného súdu spočívajúce v nedoručení konečného meritórneho rozhodnutia účastníkovi konania (sťažovateľovi) bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočný priet'ah v konaní, ktorý je z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľný. Okresný súd teda počas tejto doby nevykonal vo veci žiaden úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty (k čomu dochádza spravidla právoplatným rozhodnutím), v ktorej sa sťažovateľ v napadnutej veci počas súdneho konania nachádza, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02).

Vzhľadom na uvedenú dlhodobú nečinnosť okresného súdu ústavný súd rozhodol, že v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 8 C 74/91 došlo k zbytočným priet'ahom, ktoré mali za následok porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

4. V nadväznosti na tento výrok ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 32 694 Sk.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Preto ústavný súd podľa

citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde uznal za odôvodnené s prihliadnutím na všetky okolnosti porušenia práv sťažovateľa priznať mu finančné zadostučinenie v ním požadovanej sume 32 694 Sk.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadostučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný vyplatiť ho sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súde zo 14. februára 2006.) Za dva úkony uskutočnené v roku 2006 patrí odmena dvakrát po 2 730 Sk a režijný paušál dvakrát po 164 Sk (§ 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov). Trovy právneho zastúpenia spolu predstavujú sumu 5 788 Sk.

Pretože sťažovateľ požadoval úhradu trov konania v sume 5 760 Sk ústavný súd mu priznal trovy konania v ním požadovanej sume. Z týchto dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. marca 2007